2.ⁿ Yaro Madrid Julio - Agosto Nⁱ. 8-9.

SUSCRIPCIÓN ANUAL 1 pta

LABORO

Yaral suskripto por exter-landi: 1,50 fki.

REVISTA MENSUAL BILINGÜE DEDICADA Á LA DEFENSA Y VULGARIZACIÓN DEL ESPERANTO REFORMADO (SISTEMA IDO)

Redaktero-Administranto: PEDRO MARCILLA Strado: LEÓN, 9, 2.º

FRAGMENTO

Ek «Reflekti o kurta diskurso pri l'infinito» da BALMES.

Nula serio nomata infinita dal matematikisti, esas rigoroze tale.

Se ni havas ideo pri l'infinito, pro quo ni havas tanta desfacileso aplikante ed explikante ol? Se ni ne havas tal ideo, quale ni konocas to quo ne existas? Se ne existas tipal ideo, quale ni facos la komparado?

Ne definito, expresas nur perceptal gradeso; ma, ipse, ol signifikas nulo objektiva. Omno existanta, esas finita od infinita. Existas nulo inter l'afirmo e la nego.

Se la matematikal infinito esas neposibla, ni povas havar nul ideo pri ol, ecepte kom absurdajo. Or, ol ne povas utilesar kom tipo por konocar kande la nombro ne esas infinita. Pluse por konocar ke ol esas neposibla, ni mustas havar ideo pri ol, por ke ni povez komparar ol ye sua existo e vidar la difero.

Ni ne savus ke triangulala cirklo esas neposibla, se ni havus nul ideo pri la cirklo e la triangulo.

Pro ke ni distingas l'ideo pri l'infinito en *multa* sensi e sub diferenta *kondicioni*, semblas ad ni ke tal ideo ne esas pri l'infinito *una*, *sola* ed *absoluta*.

Se l'infinito esas l'ento sen nego, ed ica nego esas ne tacata o neavertata, ma fakte negata, semblas ke ta ideo pri l'infinito kontenas negativa judiko di la nego.

Se la nego esus simple tacata, konceptante l'ideo pri existo, ni konceptus l'infinito; e l'ideo pri infiniteso semblus reducesar a l'ideo abstraktita di existo, di realeso.

La nego anke negesas. La lineo

a. *b.* *c.*

ne finas en *b*; yen negata nego. Ma la nego pri nego, esas fakte afirmo pri existo; do, qua negas omna negi, afirmas omna enti.

Kad por negar la nego esas necesa konocar l'ento quan fakte on afirmas? Se me negas ke la lineo *a. c.* finas en *b.*, me negas ke ol esas lineo *A. B.* privacata de la cetero; me mustas konocar ke ol havas ulo pluse, adminime konfuze; ed on bezonos nur konocar klare la parto *B. C.* ne nur kande on dezirez negar la limíto en *B*, ma anke kande on dezirez afirmar la tota lineo.

Kad ni havas ul ideo pri la vera infinito?

Certe, nia vorti *infinito*, *infiniteso* signifikas irgo reala, nam ni komprenas ni reciproke, adminime kande ni aplikas oli a determinita kozi. Ma kad to esas l'ideo pri la vera infiniteso? Semblas ideo generala qua povas modifikar e limitizar su; ed ico argumentas kontre olua objektiva infiniteso. Altre, on extensas su tra senfina sensi, nultempe exhaustita, quo indikas olua infiniteso.

L'ABELO E LA MUSHO

Uldie, abelo vidis musho apud lua abeluyo. Quon tu facas hike? Lu questionis furioze: Certe, desprizinda animalo, nur tu povus intermixar kun la rejini di l'aero! — Tu esas justa respondis tranquile la musho: on eroras sempre proximijante a naciono tante ardoroza quale la via.—Nulo existas tante saja kam ni, dicis l'abelo: nur ni havas legi e republiko bone organizata; ni aspiracas nur odorifanta flori, ni facas nur delicoza mielo, quaze nektaro. Forirez de

me, mizeroza musho, qua nur zumadas e serchas tua vivo sur l'exkrementi.

Ni vivas kom ni povas, respondis la musho; povreso ne esas vicio; ma, la fiereso esas granda malajo. Vi facas dolca mielo, ma via kordio esas sempre akra; vi esas saja en via legi, ma fieroza en via konduto. Via kolero, qua vundas via enemiki, ocidas vi; e via fola krueleso nocas vi ipsa, plu kam l'altri. Esas plu bone havar qualesi min bruisanta, e plu granda modereso.

FENELON.

L'ORA EPOKO

(DA CERVANTES).

Felica epoko e felica yarcenti a qui la antiqui donis la nomo «ora», ne pro ke en li la oro, qua en nia fera epoko tante estimesas, en ta fortunoza tempo obtenesis sen ula fatigo, ma pro ke la homi vivanta en ol, ne konocis la du vorti: *tua e mea.* En ta santa epoko omna kozi esis komuna; nulu bezonis por obtenar sua ordinara sustenilo, facar altra laboro kam levar la manuo e koliar ol de la robusta querki, qui staris liberale invitanta kun sua dolca e matura frukti. La klara fonti e kuranta riveri ofris en grandega abundo sua saporoza e diafana aqui. En la fenduri di la roki e la kavaji di l'arbori, la laborema e sagaca abeli formacis sua republiko, ofranta ad omna manuo, sen ula uzuro, la fruktoza rekoltajo di sua maxim dolca laboro. La robusta kork-arbori sen altra koakto kam ta di sua afableso, eskartis sua larja e nepezoza kortiko, per qua on komencis kovrar la domi, sustenita super ruda fosti, nur detensilo kontre la rigoro di la cielo. Omno lore esis paco, omno amikeso, omno konkordo. Til lore la pezoza soko di la kurva plugilo ne audacis apertar e vizitar la aminda internaji di nia prima matro, qua sen koakto ofris, de omna lateri di sua fruktoza e vasta mamo, to quo povis saturar, sustenar e delektar la infanti qui lore posedis ol. Lore la simpla e bela pastorini promenis de valo a valo e de monteto a monteto, kun fluanta lokli, sen plusa vestaro kam esis necesa por kovrar modeste to quon la pudoro obligas e sempre esforcis kovrar; ed elia ornivi ne esis tala quala ca-die uzesas, karigita per purpuro di Tiro e per tantmaniere martirigita silko, ma ula folii di verda bardano (*) e hedero intertexita, en qui eli iris forsan tam pompoze e decante kam ca-die nia kurtanini en la rara e stranjera inventuri, quin flanema kuriozeso montris ad eli. Lore l'amoza expresuri di l'anmo vestizis su simple e senruze en la sama modo e maniero en qua l'anmo konceptis li, sen serchar artificala turno di paroli per karigar su. Fraudo, trompo e malico, ne mixis su kun vereso e sincereso.

Yusteso ne trapasis lua propra limiti sen trublesar per favoro od interesto, qui nun tante diminutas, perturbas e persekutas ol. Arbitriala lego ne ja havis sideyo en la mento di la judikisto, pro ke lore nulu devis judikar nek judikesar. Damzeli e pudoro promenis, quale me dicis, omnube, solitare, sen timo ke altrala licenco e lasciva asalto nocez eli: nam lia korupteso dependis nur de lia propra deziro e volunto.

(Trad.)

H. L. KOOPMAN.

(*) Propozota: I. S. bardana, F., bardane, E. burdock.

LA FRAGI

Cirke mezo di aprilo, on vendas le frua di ta aromoza frukto, tam agreabla por la vido, pro lua gayiva koloro, kam gustoza por la palato, pro lua delicoza saporo. Luisa, unika filiino di la ilustrita piktisto Ventura, esis en la gardeno di sua hotelo, di qua greto esis apud la precipua voyo, kande el audis singluti di puerino qua venis plorante.

Ve!—Elca dicis—quo eventos a ni?... La kompatema kordio di Luisa plus kam elua kuriozeso interesis su por savar quo eventis a ta puerino, e vokis elu. Quo á tu eventis por plorar e plendar camaniere?—Me portadis ad la merkato kin korbeti de fragi, tre bona fragi qui pro esar prematura me vendabus ol po chera preco, e videz to quo restas a me... To dicite, el montris a Luisa nur un korbeto.—Ma, quale to eventis?—Me adportis tri korbeti sur la kapo e du sub la brakii e me parvenis fatigita da la pezo e da la posturo, kande kelka bubi komencis jetar stoni, lor ke me trapasis la ponteto di la rivereto. Stono tuchis la korbeti di la kapo, me desequilibris, e la korbeti falis aden la rivero. La pueri duris jetar stoni, ed dum ke l'uni insultis me l'altri eniris la rivero por prenar mea korbeti; e me, persekutita da omni, vidis me obligata kurar por adminime salvar ta quan vu vidas.—Jesukristo! quante mala ago!—Infamio, damzelo, vera infamio; pro ke on donas a ni pruntita la fragi, e mea povra matro mustas nun pagar lia valoro... sen vendir li! quale, mea Deo, ni aquiros ta pe-

kunio?—Quante oli valoras?—Ja vu vidas, quar korbeti, nune, on esus paginta a me po quar peseti singla, e...—Vartez kelkete, dicis ad el Luisa, e kureskis aden la hotelo... Luisa penetris silence, acensis la skalero per la pedpinti, ed iris aden sua alkovo, vidita da nulu. Ibe, en ligno-kaseto ek piriero el gardis sua trezoro. Ica nutradis su per la nova mipeseta moneti ek arjento, quin elua patro donadis ad el, e quin Luisa kolektadis-dezirante akumular la kusto de precoza ludilo, di qua el esis ravisita — Motor-veturo por pupeti, qua aspektis esar vera, kun siorineti ornizita per sport-vesti, lua kavaliero e mem lua duktisto! La motor-veturo iris sola e segun marcho la avertilo sonadis. Ol esis, do, vera marvelo!» Luisa kontis sua kapitalo, qua ankore esis poka. Fortunoze, ol atingis la sumo necesa por pagar la quanto, quan, a la nefelica puerino di la fragi la senanmita bubi facabis perdar. Luisa, kontentigita da la posibleso realigar la projeto di sua jeneroza kordio, haste rivenis aden la gardeno e dicis á la puerino:—Neplus plorez! hike esas la preco di omna tua fragi, e ne rakontez a tua matro to quo a tu eventis, por sparar ad elu la chagreno quan elu havus savante to.

La puerino kisis plura foyi la manueti di la jeneroza Luisa qua tale sokursis sua desfeliceso, e to sen savar la abnego di ica puerino privacante su de elua sparuri.

Pro ke el recevis la valoro di omna korbeti, la puerino, gratitudoza adiante, lasis por Luisa la unika korbedo de frago qua esis salvita.

Luisa, vidante su izolita juis granda joyo en sua internajo, pro to quon el jus facis, ma samtempe el ne kurajis rakontar to ad ulu.

Quon el facos pri ta korbeto, por ne vidor su obligata explikar olua deveno nek dicar mentio?

Fine, el decidis lasar olu celita en arbusti di la gardeno, dum el pensos pokope quon facor.

—Nulu vidis me, nulu savas to. Ka me darfas laudar mea ago rakontante to?—E tale pensante rivenis aden la hotelo pro ke nokteskis e la horo di la manjo preske ja esis.

Luisa tote eroris! La piktisto Ventura, de fenestro di sua piktochambro, vidis la ceno, e kande la puerino retretis, il decensis en la gardeno, prenis la korbeto e kunportis olu aden sua pikto-chambro, ube lasis ol sorge konservita.

Ye la sequanta mateno, Luisa decensis aden la gardeno, pos bone meditir elua decido. La maxim bona maniero gardar la sekretajo, esis... manjeskar pokope la fragi. Ta esus la maxim bona premio pro elua abnego, e tale la vaneso ne povos existar: ma, ve! el queris la korbeto ed ol esis desaparinta. Vane el probis inquestar qua esis trovinta la fragi, tamen uzir onmaspeca ruzi ad kun la servisti; e tre meditema sideskis avan la manjo-tablo (venita la horo dil dejuno), ad qua, ta dio, plur amiki e kompani di elua patro esis invitita. La dejuno esis splendida, delikata manjaji ed ecelanta vini servesis; ma ye la horo dil desero, kozo stranja eventis. La servisto qua asistis la manjo-tablo restis senmova—sua okuli regardonta lua mastro.—La matro di Luisa suafoye regardis la servisto e manifestis granda senpacienteso til ke dicis ad il:—Ma, Ramon, quo eventas a tu? E la desero?—Esas verajo—la mastro dicis—pro quo tu ne adportas la desero?

Lore Ramon—respondis tre serioza:—Sioro, vu havas sur la tablo la fromaji e la dolcaji...

—La frukto, Ramon la frukto!—la siorino dicis.

—Certe, Ramon!—klamis la mastro—la frukto!

—La frukto *devus esar fragi.*

—Pro quo *devus esar?*

—Pro ke ton komendis a me la sioro, e ton me komendis en la frukterio; ma ne parvenis la frukto vartita pro ke on raptis ol dum la voyajo. Sioro Nicolás (1) la fruktovendisto dicis a me:—Cadie ne esas frago, se on ne piktas olu!

—Ni sequez la konsilo di S.° Nicolás, dicis per jokoza tono Ventura.—Ramon! irez aden mea piktochambro ed adportez fragi, quin vu vidos ibe.

Omni ridis la humuroza ideo di la piktisto, ma balde rivenis Ramon kun la korbeto, quan Luisa kompris. Elca redijis plu kam la fragi, ed elua patro rakontis ad omni la ceno vidita da lu. Omni laudis la konduto di ta jeneroza puerino. Ad elu dedikis li, la fosti ed aplaudi, e kande la fragi esis extraktita de la korbeto, on vidis kaseto en olua fundo. Ol esis solene apertita ed kontenis ora kateno kun precoza medalo ed ultre karto sur qua on lektis. «Ad mea kara filiino Luisa ye nomo di la puerino di la fragi.»

(Trad.)

M. ESCUDER.

INTERNACIONA LEGO

La 23.ª julio on sancionis en La Hago unu ek la maxim grava dokumenti por la regulizo di la komercal relati inter la populi.

(1) En la hispana, la c litero avan a, o, u pronuncesas quale k.

En 1910 kunvenis en La Hago internaciona konfero por la redakto di projekto pri uniforma lego vizanta la komercal jiri e la cheki. Ta lasta kunveno esis durigo di altra eventinta en Amberes, ante 20 yari, pro inicia'o di la belga ministro sior o Beernaert. En la kunveno di La Hago esis reprezéntita 33 landi, inter qui esis preske la tota civilizita mondo.

La diskurso de 1910 atingis la redakto di anteprojekto quan submisesis a studio di omna partopreninta stati.

La 15.ª junio 1912 itere kunvenis la *Konfero* e pos longa e laboroza diskuti on advenis a decido pri definitiva texto: tasko poke facila, nam on mustis konciliar tre diferenta opinioni: la latina (Italio, Hispanio, Francio, etc.), la germana (Germanio Austrio-Hungrío Rusio etc.) e la anglosaxa (Anglio, Unigita Stati, la plumulto di la amerikana stati, etc.)

Nur on povis advenar a konkordo pro reciproka koncesi; ma, la decido ne esis kompleta pri la cheko. Omna stato vidos reformata lua legi pri la komercala trato; ma ica reformo genitos granda profito en la general interkonsento; nam ol unuigos la regulari di omna populi pri materio tante grava en la financala vivo e realigos deziro de longe expresita, qua semblis esor kimeratra.

La votitan texto devas aprobesar da omna landi ma, la antala propozita reformi en omna stati, esis provizore studiata da specala komitati; lía voti diktis l'instruktaji por la plen-reprezentanti di La Hago, ed on esperas ke ta ratifiki trovos nula desfacileso.

Omna precipua stato esis reprezentata en La Hago da diplomatiki, yuristi e delegiti di la granda bankala firmi.

LENGUA INTERNACIONAL

Mucho se ha escrito desde hace algún tiempo sobre la idea de una lengua auxiliar internacional que sirva al hombre de instrumento fácil para sus relaciones con el mundo civilizado. Descartes, Leibnitz, Schleyer, Zamenhof, Bollack y tantos otros, han consagrado su vida á la realización de este hermoso ideal, considerado como utopía en época no muy lejana, y hoy prácticamente resuelto como consecuencia de las exigencias y necesidades de la vida moderna; ya nuestro pensamiento puede atravesar las murallas de las lenguas naturales, sin menoscabo ó detrimento del primitivo estado de la idea; las fronteras que levantan la diversidad de lenguas y de costumbres, desaparecen ante la unidad del medio de comunicación; los pueblos se compenetran, las ideas se aproximan y la fraternidad humana es un hecho desde el instante en que todos los individuos pueden comprenderse sin necesidad de intermediarios.

El problema que tanto ha preocupado á la humanidad y que hoy es tema preferente en las naciones cultas, está ya en vías de ser resuelto por todos los pueblos, puesto que ha entrado de lleno en los dominios de la ciencia y se ha demostrado prácticamente la utilidad del idioma auxiliar, mediante la difusión del más perfecto de todos los sistemas, del más lógico, del más armonioso: en una palabra, de la lengua *Ido*.

BERLIN

Sucesoza apliko di Ido

En la lasta monato ni havis la plezuro salutar en Berlín nia sueda samideano S.° Ahlberg qua según komiso di la gubernio di Stockholm kun kolego duktis de Stockholm a Como (Italio) malada italiano tam kaduka ke il mustis transportesar kushanta e portesar de e til la treni. La siori devis interruptar la voyajo en Berlín dum cirke 5 hori e dum ica tempo la malado devis havar lojeyo en ne tro granda e bruisoza hotelo. Nia membri S.° D.ro Liesche e S.° Ihn vartis la treno de Stockholm en la staciono «Stettiner Bahnhof» ed aceptis la siori qui nule konocis la germana linguo. La malado transportesis per ambulanco ad hotelo en la proximeso di la staciono «Anhalter Bahnhof» de qua la siori vehis a Basel pos lia resto en Berlín. Nia du membri facis omna aranjí necesa, furnisigis la manjají é drinkaji por la tri stranjeri sempre tradukante a la germana oficisti di fervoyo, ambulanco, fiakro e hotelo la deziri quin S.° Ahlberg enuncis per Ido. S.° Ahlberg recevis ica komiso da lua gubernio pro ke lu konocas la L. I. Ido ed il agnoskis ke sen Ido e sen la asisto di la du idani il esabus perdita en la granda Berlín.—Pos kelka semani S.° D.ro Liesche e Ihn recevis dankala letri quin ni tradukas ek la germana linguo: «Per la komiso di la hika policala ofici me havas la honoro expresar a vu nia maxim kordiala gratitudo por la bona asisto quan recevis de vu la sueda policani P. Ahlberg e A, Widén qui transportis la malada italiano A. Fontanelli a lua patrio. Kun la maxim devota altestimo sig. Wilhelm Farmm, Direktoro di la polico».

LECTURA Y TRADUCCION

Kulpo eð expiaco

Tri ruzoza furtisti aranjis furto che rentiero qua posedis multa oraji ed arjentaji; il heredis ca precozaji de richa katenifisto, qua esis sa frato e mortis tuberklozika. La furtisti konocis la internajo di la domo e proximijis dum jorno; nam la rentiero foresis. Un de li, qua esis ante lakeo di la rentiero, traserchis la tota chambraro. En armoro di la manjochambro trovesis multa bona manjaji e drinkaji. La friponi su restoris per ca friandaji quale gurmandi, e kande vespereskis, li esis tale bonhumoroza ke li lumizis la saloneto e komencis kantar e dansar. Nur la ex-lakeo pensis pri la furtajo e dum ke la du altri regalis su per vino e vildo, lu queris ora ed arjent obyekti, klozis é klefis la dompordo e fugis kun sua rapto. La du kompani, qui ronkis sur la plankosulo, ne remarkis, ke anke la lumo extingesis da lia kolego. Kande li vekis, li sukusesis da kelka policisti. Quik on remarkis la furto; anke la nefidela fripono balde kaptetesis e punisesis, kun sua kompani. Ho santa yusteso: Tu protektas la yustajo ed expiacigas la malajo da la malai. Tu respektesez da omna yusti.

Del «Breve curso de la lengua internacional Ido» de

FR. SCHNEEBERGER.

Delito y expiación

Tres astutos ladrones prepararon un robo en casa de un rentista que poseía muchas joyas, de oro y plata, heredadas de un rico fabricante de cadenas, hermano suyo, que murió tuberculoso. Los ladrones conocían el interior de la casa y aproximáronse durante el día porque el rentista estaba fuera. Uno de ellos, que había sido antes lacayo del rentista, recorrió todas las habitaciones registrándolas. En un armario del comedor encontraron muchos y buenos comestibles y bebidas. Los bribones se restauraron como *gourmants* con estas fiambres, y cuando anochecía, se encontraban de tan buen humor que iluminaron la sala y comenzaron á cantar y bailar. Sólo el ex lacayo pensaba en el robo y mientras que los otros dos se regalaban con el vino y las tajadas de caza, él buscó los objetos de oro y plata, cerró y echó la llave á la puerta de la casa y huyó con el robo. Los dos compañeros que roncaban en el suelo, no observaron que también la luz había sido apagada por su colega. Cuando despertaron fueron sacudidos por algunos policías. Pronto se echó de ver el robo; también el infiel bribón fué pronto capturado y castigado con sus compañeros. Oh, santa justicia. Tú protejes al que obra rectamente y haces expiar la culpa de los malos. Tú seas respetada por todos los justos.

LA OSTRO

Ula vespero Luciano rivenis de la skolo kunportante premio pro sua konstanta diligenteso ed exemplara konduto. Enirante la pordisteyo, ube lua povra patro habitis, lu renkontris viceno di la precipua etajo. Ica esis eleganta yuno, tre richa e de ecelanta morala sentimento: ma lua gaya karaktero, avida pri amuzaji, igis il aspektar kelke kapturnita, e la amiki quin lu havis fomentis lua granda amo a la festi e festeni. Hazarde Arturo—ica esis lua nomo,—reparis adpri la gayeso di la patro di Luciano pro la premio di lua filio, ed informita pri la kauzo, lu dicis ad il: lasez a me ica bona puero venar canokte kun me! Me duktos lu a la teatro e pose a supear, e kande me rivenos de la supeo, lu venos kun me ad hemo. La delikateso di la sioreto esis neexpektita honoro e la patro konsentis tre volunte. Me ne bezonas dicar ka la puero yojeskis audinte la novajo. Luciano metis su la sundiala vesto ed ekiris kun sioro Arturo, la patro spektante de la pordo, til ke Arturo e Luciano desaparis.

Li iris aden la teatro e la bona Luciano multe atencis la spektaklo, entuziasmoza pri la dramato, qua montris la jui quin karitato furnisas a ta qua exercas ol. Malgre l'opiniono di la nepartiani di la teatro, olua influo a la mori esas granda, e la impreso, quan la dramato produktis en la ammo di Luciano, esis tala, ke il dezirabus esar la protagonisto, ed il deziregis, ke dum lua vivo prizentesez okazioni por facar ula granda bonfaco ad irgu qua bezonus lua protekto.

Pos la teatro Arturo duktis la puero aden la kafeerio, ube lu kustumis supear omna nokti. Ibe kunvenis kelka amiki. Lu questionis Luciano quon il prizas manjar por ke il supeez ye lua plezo.

Ma Luciano nultempe esis manjinta exter sua hemo e ne konocis la manjaji quin on povis demandar ibe, e ta manjaji, quin lu audis ke on igis adportar, esis por lu tante nekonocata, ke il dicis nur: me supeos... la samo kam vi.

Me esas violenta ad ica kreuro, base dicis Arturo a sua amiki, me igis il venar por ke il amusez su; ma me ne pensis ke il esos enoyita kun ni e forsan sufros, dum ke ni plezurege supeas. Il esas tante timema ke il ne kurajas demandar nek prenar ulo!

La garsono qua ja konocis la kustumi di ta yuni

adportis neapertita ostri sur pleto. Ica ne esas bona—dicis amiko di Arturo—ol esas mortinta. Kad vu ne vidas ke ol esas apertita e ne klozijas, quankam me tuchas ol per la kultelo? Quante bone ni agis postulinte ke oli prizentesez a ni ante apertar oli, nam altre li esus servinta a ni anke mortinta ostri!

Luciano audacis paroleskar e questionis Arturo: kad ica ostri manjesas kruda?—Yes, mea filio, nur lore esas fresha.—Kad on savas ke oli esas vivanta se li esas klozita?—Yes, pro to ni repulsis ita. Kumportez oli ed apertigez li, Arturo dicis a la garsono.—Kad vu permisas ke me...? dicis Luciano.—Quon tu volas?—Me volus gardar un klozita.—Prenez ta quan vu volas!—E Luciano, qua esis tante timema, quik premis ostro.

Danko a Deo, pro ke tu manifestis un tua deziro!—Me explikos a vu; me povas bonfacar nulu; pro mea povreso e mea evo me utilesas por nulo: ma, nun me esas vidinta ke me povis salvar la vivo a nefelica animalo, qua sen me canokte esus mortinta.—Rido di la yuni respondis a Luciano qua redijis kom la karmino. Ma Arturo dicis tre serioze: Siori, via rido semblas a me extreme stupida. Se la ideo di la karitato semblas a vi ridinda, vi esas stulta.—Ne esas ito, Arturo, dicis kelki, esas la graveso di la kozo.—Omnu facas la bonajo quan lu povas, e forsan ica infanto esas facinta plus kam vi dum via tota vivo.

Pos la supeo Arturo akompanis la puero ad hemo. Adiante, lu dicis ad il: gardez tua ostro e ne afliktijez pro to quo eventis. Se tu igis ridar la uni, tu preske igis me plorar, to dependas de la kordii.

La puero, ante kushar su, pozis la ostro en aquo; ma la animalo kreita por vivar en marala aquo, mortis ye la triesma dio, e la puero matene renkontris apertita la konko. Granda esis sua aflikto ed il preske pensis ke ti qui ridis pri sua ideo e bondeziro esis senfruktiginta sua esforco. Ma examenante la fasono di la animalo, sua okuli vidis perlo. Lu kuris che Arturo e montris ol ad il, ed ica, qua meze sua desordinita vivo havis orala kordio, dicis a lu: Deo pozis en ita ostro ita perlo, quan nulu suspektis trovor, nam ol esis destinita por tu.

En la maxim mikra ago de karitato sempre esas perlo por la bonfacero.

DIVERSAJI

Del 2 al 5 de Septiembre se reunirá este año en París el Comité de la *Uniono por la linguo internaciona*, para tratar de las cuestiones principales concernientes á la propaganda de la lengua internacional y á la prosperidad de nuestra organización. También han sido invitados los miembros de la Academia, y se confía en que de esta reunión saldrán acuerdos favorables á la rápida propaganda y á la oficia-adopción del admirable sistema de intercomprensión mundial llamado *Ido*.

✠

Ni multe regretas informar nia kara lekteri ke de nun nia amiko Sioro Alberto Galant, ne plus partoprenos nia labori; nam pro grava e partikulara kauzi, lu mustas dedikar tota lua libera tempo a sua profesional aferi. Ni dankas il pro la helpo quan lu donis a ni en la pasinto, ed esperas esor uldie itere favorizata da lua kunlaborado.

✠

DANMARK.—Ni recevas longa raporto pri *Dansk Ido-Forbund* quan ni ne povas insertar pro manko di spaco. Ol rezumas la labori facita da ta Societo qua dum un yaro kreskis de 15 a 200 membri, quo pruvas la bonega propagado di nia estimata samideani, e la supereso di nia linguo Ido. Ni multe gratulas li, e samtempe ni expresas la deziro ke nia kunpatriani atingez balde sama grava suceso.

✠

BERLIN.—«Uniono por linguo internaciona». On detalas la yaral raporto di ta Societo per qua on agnoskas vere la ciencoza ed admirinda tasko developita da ol, favoroze ad la triumfo di nia ideo. Adreso: Kaiser Friedrichstr 10.

L'UNIONO E LA KONKORDO

(Da Tolstoi).

Patro pregis sua kindi ke li sempre vivez en bona harmonio, ma la kindi ne askoltis lu. Remarkante to, uldie il prenis fasko de vergi quin il donis a sua kindi, dicante: «Ruptez ol».

Quik omni facis granda esforci por satisfacar ta patrala impero, ma nulu atingis to: la fasko permanis sendomajita.

Lore la patro prenis la fasko: lu desaranjis ol e donante, unope, la vergi a sua kindi, il ripetis l'impero. Sen ula desfacilajo omna vergi restis ruptita dum kelka sekundi.

«Vi esas quale ica vergi». Nulu venkos vi se vi esas unionita ed en bona harmonio; ma separita vi esos sempre febla».

(Trad.)

F. Urano Uzés.

EN VOYAJO

Ni quik voyajos. Qua deziras kunirar? Preparez vua kofro o vua valizo, hastez a la staciono, prenez bileto ed enirez... Haltez! ni ne povos departar. Vu faliis enirar altra treno.

Regardez, quante multa kunvoyajanti, la trotuaro esas plena de homi. To certe rezultas, de ke la vakanco komencis, e la vetero nun esas tante polita montrar a ni afabla vizajo. Regardez nur la cielo: quante klare blua! On dicus: «la nubi mustus shamar, pro ke li kelkafoye koruptas tanta juo».—Quon deziras ta siorino? Ka sa infanto esas perdita? Ne agreabla, se on esas pronta por la departo. Y en la treno! Enirez! Fine ni sidas.

Prenez nun vua komforto, nam la voyajo duros longe. Ma pro to vu pasos pos kurta tempo meze la bela naturo inter monteti e vali. Maxim bona esos cirke regardar, nam lektar esas desfacila en vagono.

Divinez ya, qua sidas ibe kontre vu. Me parias, dek kontre un, ke esas puero, qua iras heme por pasar sa vakanco che sa gepatri. Quante sa kordio gaye pulsas kelkafoye! Atencez: Omnafoye, kande ni advenas ad altra staciono, il regardas extere e sa okuli brileskas; lore il regardas itere sa hortabelo e sa horlojeto. Sendube il kalkulas, ed itere kalkulas, quante longe— e fine felice, anke quante kurte ankore duros, til ke il povos presar la manuo di sa patro. Sa patro esos ya certe en la staciono e sa patrino probable anke, e Petro e Sofio, yes, omni probable. Me esperas to, bona yuno!

Regardez, apud il sidas siorino, qua ja havas sur sa vizajo sat multa sulki, e pri evo e fresheso multe diferas de sa mikra viceno; ma anke el havas ulo gaya en sa okuli. Anke el esas en voyajo; e, quankam on ne esas sempre en la treno por sa plezuro, ed mem kelkafoye on devas preparar sa kofri pro trista cirkonstanci, me certe kredas, ke tre jentila, joyoze vidanta infanti anke vartos elu. Ka vu anke ne kredas, ke esas avino, qua iras vizitar sa geinfanti e genepoti? «Ho yes», el dicabos, «me devas itere irar, por vidar mea geinfanti; esas ja longe, de pos ke li esis hike, e nun dum la vakanco omni esos heme. En la vintro la vetero esas ne agreabla. Nu, me preparez la kofro, skribez rapide mikra letro e lore ad voyajo!»

Ni bone regardez nun la altra personi en la treno, lore vi ne enoyos.

Regardez, ta sioro dormeskas. Il certe havis en la pasinta nokto poka ripozo. Forsan il ja voyajis dum la tota nokto. Ne bela vidajo, tala dormanta homo! La boko mi-apertita e la kapo mole inklinita, quale se il esus docila mutono. Yen il falas vere sur ta siorino. El teroras pro to, la sioro vekas, ed exkuzas su. Nun il atencos plu bone. Ma ho, la spirito esas docila—la karno esas febla! Il dormeskas itere!

Yen la mashino siflas!

«Arnhem!» Klamas la duktisto.

Nia yuno stareskas. Il esas adveninta. La vagonpordo apertesas. Il ekiras. Nulu montras su. Ka ni erorus? No, yen li venas saltanta, sa frati e fratini, e dop li venas sa patro, kelke plu digna, ma anke joyoza e gaya. Bonveno heme, yuno!

La pordo klozesas, ed on iras plu fore!

(Trad.)

C. VAN DER BOOM.

LA YURO DI PROPRAJO, DA GOETHE

Profesoro: Dicez, infanto; de ube venas la havajo di tua patro?

Infanto: Il heredis ol de mea avo.

Profesoro: E ta di tua avo?

Infanto: Il heredis ol de mea preavo?

Profesoro: E ta di tua preavo.

Infanto: Lu raptis ol!

Tradukis,

FEDERICO URANO.

LA GRAMATICA DE IDO

Es tan sumamente sencilla que cualquiera persona de mediana cultura puede aprenderla en menos de una hora; y, aparte de lo agradable que es la posesión en tan breve tiempo de principios tan lógicos, severos é inmutables, experiméntase placer indefinible porque desde el primer momento puede hablarse y escribirse con la misma perfección que el idioma materno y comunicarse con personas de cualquier parte del mundo.

Para la adquisición de un idioma extranjero se necesitan muchos años de práctica, buenos profesores y no pocos libros; y aun así no llega aquél á dominarse como se domina la lengua natural de cada uno.

¡Y todo este esfuerzo para un solo idioma! Pero como el intercambio de ideas y las relaciones internacionales exigen el conocimiento de muchos idiomas, júzguese del tiempo y dinero que son necesarios para un estudio de tal importancia, ó de los intérpretes y secretarios que debe tener el comerciante, el hombre de ciencia, el literato y, en fin, todo aquel que necesita estar en relaciones con otra nación distinta de la suya.

La lengua artificial IDO, que participa de todas las principales lenguas europeas, puesto que sus raíces han sido seleccionadas siguiendo el máximum de internacionalidad, se distingue de todas ellas por ser absolutamente lógica en todos sus fundamentos.

El artículo invariable es LA para todos los géneros y números; ejemplo: la patro (el padre), la matro (la madre), la infanti (los niños); la terminación del sustantivo, en singular es *o*, en plural *i:* kavalo (caballo), kavali (caballos).

El adjetivo termina en *a:* bela, bona, alta, etc.; el adverbio en *e:* hike (aquí), ibe (allí), rapide (rápidamente), etc.

El verbo termina en *ar* en el presente de infinitivo y la conjugación es una sola para todos los verbos. El tiempo presente se conjuga con la terminación *as* para todas las personas; ejemplo: me skribas, tu kantas, il kuras, ni manjas. Con la terminación *is* el pretérito: me promenis, ili dormis. Con la terminación *os* el futuro: tu venos, el dansos, vu lektos. El condicional termina en *us:* me kantus (yo cantaría). El imperativo en *ez:* lektez (leed).

La terminación del participio es: *anta* para el presente, *inta* para el pasado y *onta* para el futuro.

Como se ve por este breve resumen, no puede ser más sencilla la gramática; en ella no hay excepción ni irregularidad de ninguna clase. Basta, pues, conocer las radicales de las palabras para escribir correctamente el idioma aplicando estas reglas.

Listo di la jurnali

PROGRESO, Oficiala organo di l'*Uniono di l' Amiki di la Linguo internaciona*, konsakrata a la propagado, libera diskutado e konstanta perfektigado di la *Linguo internaciona*. Monatala revuo, tote en Ido. Red. ed adm. L. COUTURAT, Bois-le-Roi (Seine-et-Marne); edit. CH. DELAGRAVE, 15, rue Soufflot, Paris. Abono en Francio: 1 yaro, 6 fr.; 6 monati: 3 fr.; exter Francio: 1 yaro, 7 fr.; 6 monati: fr. 3,50 (de marto o de septembro).

LA LANGUE AUXILIAIRE (ex-*Espérantiste)*, 13-ma yaro: monatala revuo, en Ido e franca; red. S° L. DE BEAUFRONT; admin. S° Ed. BRÉON, 19, rue de Bois-Colombes, Courbevoie (Seine). Yarabono: en Francio: 4 fr.; exter Francio: 5 fr.

LA BELGA SONORILO, 10-a yaro; monatala revuo en Ido é franca; red. ed adm. Kom. Ch. LEMAIRE, Bruxelles (65, rue du Président), Yarabono: fr. 4,50 (de septembro).

INTERNACIONA SOCIALISTO, monatala revuo, en Ido e germana; red. H. PEUS; adm. *Arbeiter-Druckerei*, Askanische Strasse 107, Dessau. Yarabono: 2 M. (fr. 2,50).

IDANO: monatala revuo, en Ido e germana; red. S°.F. SCHNEEBERGER; adm. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart. Yarabono: M. 3 (fr. 3,75); 6 monati: M. 1,50.

MONDO *(Suedana mondolingual jurnalo):* Monatala en suedana ed Ido. S° P. AHLBERG, 37, Surbrunnsgatan, Stockholmo. Yarabono: fr. 3,50.

IDO: DANSK VERDENSSPROGS-TIDENDE, *Organ for Dansk Ido-Forbud* Monatala, en dana e Ido. Yarala suskripto: aktiva membri, 3 kron pasiva membri, 2 kron. Kontoro: Osterbrogade 45 B 4 Kopenhago.

IDEALISTO, *monatal organo di la Mondal Uniono Idealista;* en Ido Red. ed admin. Jan KAJS, Zidenice (Moravio). Yarabono: 4 fr.

ANUNCILO DI L'UNIONO SACERDOTAL IDISTA. Monatala, tote en Ido. Red. S° abato J. GUIGNON, paroko, en Vulaines-sur-Seine (S. et M., Francio). Rezervata á la membri di l'U. S. I. (Yarala suskripto: 5 fr.).

KOMBATO, sociala bulteno, trimonatal organo di l'Internaciona Uniono *Emancipanta Stelo.* Red. ed adm.: 5, rue Henri-Chevreau, Paris 20ᵉ. Yarobono: o fr. 50.

L'INFORMILO, trimonatal jurnalo en franca ed Ido. Red. ed admn. S° FAUDEMER, rue du Commerce, Cherbourg, Francio. Yarabono: o fr. 75.

LABORO, monatala jurnalo, en hispana e Ido. Red. P. MARCILLA; adm.: calle León, 9, 2.°, Madrid. Yaral abono: 1 fr. 50.

BIBLIOGRAFIO

Conférence contradictoire sur l'Esperanto et l'Ido.—Orateurs: Professeur Aymonier et camarade *Papillon.*—Broshuro kontenanta la diskursi facita da ta siori en la «Laboristal burso di Paris» la 27 januaro 1912. Ol esas bonega pruvilo pri la neceso di linguo internaciona; nam quankam on vidas en ol partiala opiniono por Esperanto anke on povas lektar e konocar la shaminda taktiko di la zamenhofisti qui sempre inventas e propagadas ula historio ote falsa, pro ke li havas nul ideo pri pudoro.

AMUZAJI

Juna virino jus mariajita kun oldo, ploras lua desfeliceso.

—Mea spozo—lu dicas—perdis la memoro. Lu promisis satisfacar omna mea kaprici; ma, tamen...

—Nu, quon tu pretendas da il?

—Ke lu facez ad me vidvino!

Siorino ploras kun despero la morto di lua spozo.

—Nulon restas ad me de il! elu singlutis.

—Siorino, ne dicez talo: lu lasis ad vu filio.

—No, sioro! Lu ne esas da il!

ESTABLECIMIENTO TIPOGRÁFICO DE EL LIBERAL
Marqués de Cubas, 7, Madrid.